

Kowalski, Tomasz

Uroczystości w 150. rocznicę bitwy pod Koziółkiem – Ligowo 28 kwietnia 2013 roku

Nasze Korzenie 5, 82-83

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Uroczystości w 150. rocznicę bitwy pod Koziółkiem – Ligowo

28 kwietnia 2013 roku

WLigowie po raz drugi w historii zabrzmiało uroczyste *Boże, coś Polskę* zaintonowane podczas Mszy Świętej odprawionej w intencji poległych w bitwie pod Koziółkiem, 16 kwietnia 1863 roku. Uroczystości nie odbyły się jednak, tak jak 150 lat temu, w starym, drewnianym kościele i nie przewodniczył im jak wówczas gorliwy patriota, ksiądz Ignacy Małkiewicz, ale w murowanym, wybudowanym na początku XX wieku, nowym ligowskim kościele parafialnym. Teraz modłom przewodniczył ksiądz kanonik Andrzej Zembrzusi – jeden z głównych inicjatorów przywrócenia pamięci o narodowych bohaterach sprzed półtora wieku, który, w nie mniej nasyconym treściami patriotycznymi kazaniu, przypomniał postaci lokalnych bohaterów z owego tragicznego roku 1863. W niedzielę 28 kwietnia 2013 roku w Ligowie odsłonięto i poświęcono odbudowany pomnik pamięci powstańców styczniowych.

Wydarzenia, do których nawiązywały uroczystości miały miejsce 16 kwietnia 1863 roku. W pobliskim Koziółku oddział powstańczy Jurkowskiego, zdziśiatkowany przez wcześniejsze walki, został zaatakowany przez wojsko rosyjskie w momencie, kiedy znajdował się w tzw. Okrągłym Borku, pomiędzy Wólką, Gozdami i Czermnem. Powstańcy, pomimo długotrwałej obrony obozu, nie wytrzymali

natarcia. W ręce Rosjan dostały się furgony z zapasami amunicji, 60 nowych sztucerów, 25 koni, proch, ołów. Wróg zdobył także kaplicę obozową i sztandar powstańczy. W tej nierównej walce o wolność Ojczyzny swoje życie utraciło 17 powstańców. Ówczesny ligowski proboszcz, ksiądz Ignacy Małkiewicz, dołożył wszelkich starań, aby pochować powstańców. Po uzyskaniu pozwolenia od Sądu Policji Prostej Okręgu Lipnowskiego zebrał ciała 16 poległych, aby godnie pochować tych, którzy za Ojczyznę życie oddali. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 19 kwietnia w kościele w Ligowie (wówczas jeszcze starym, drewnianym poprzedniku obecnie istniejącego). Na miejscowym cmentarzu nad obszerną mogiłą wzniesiono odlaną z żeliwa neogotycką kapliczkę z figurą Matki Bożej. Niestety, ten anonimowy pomnik, przez długie lata niszczący, rozebrano na początku obecnego wieku. Na spękanej płycie mogiły zgromadzono stare krzyże z likwidowanych grobów. Zaczęły się też pojawiać śmieci. Wydawało się, że tego miejsca pamięci już nie uratuje. Sytuacja zmieniła się diametralnie, gdy na parafialną placówkę do Ligowa przybył nowy proboszcz, Andrzej Zembrzusi, pamiętający o zbliżającej się okrągłej 150. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego.

Nieistniejący już pomnik na mogile powstańców styczniowych na cmentarzu parafialnym w Ligowie, stan z ok. 1982 r.; fotografia ze zbiorów Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie – Delegatura w Płocku.

Nowy pomnik na mogile powstańców styczniowych w Ligowie; fot. T. Kowalski.

LIGOWO 28 KWIETNIA 2013

Przy wsparciu Urzędu Gminy w Mochowie, na czele z panią wójt Jadwigą Przedpełską, zaczęto gromadzić fundusze na rzecz odbudowy pomnika na zapomnianej mogile. Inicjatywę wsparł wojewoda mazowiecki i Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. Ksiądz proboszcz Zembrzusi wykonał projekt nowego pomnika. Chciał w nim połączyć w estetyczną całość zachowane w przyplebanijnym składziku pozostałości starego, żeliwnego pomnika i elementy nowe – kamienne tablice z inskrypcjami i herbem Powstania Styczniowego, krzyże i kamienne donice z roślinami. Wszystko to zostało ustawione na naprawionym cokole, stojącym nad obszerną mogiłą (ok. 15 × 15 m), który pokryto nowymi granitowymi płytami.

Uroczystości 28 kwietnia 2013 roku w ligowskim kościele rozpoczęła historyczna prelekcja na temat historii Powstania Styczniowego i fragment filmu księdza Grzegorza Mierzejewskiego, proboszcza z sąsiedniego Mochowa. Ten ostatni, wraz ze swoją Parafialną Grupą Rekonstrukcji Historycznej „Święty Marcin”, zrealizował film *Powstanie styczniowe na ziemi dobrzyńskiej*. Scenariusz obrazu został oparty na książce pod takim samym tytułem, księdza Czesława Lissowskiego, wydanej w 1938 roku. Zaprezentowano epizody dotyczące Ligowa i sąsiedniego Choczniwa i Żurawina (gdzie powstańcza potyczka miała miejsce 17 IX 1863 r.). Całość filmu została pokazana w Muzeum Diecezjalnym w Płocku w późniejszym czasie. Po Mszy Świętej celebrowanej przez księdza Andrzeja Zembrzusi uczestnicy uroczystości wzięli udział w patriotycznym programie artystycznym przygotowanym przez dzieci i młodzież ze szkoły w Ligowie, mochowski chór seniorów Złota Jesień i orkiestrę Ochotniczej Straży Pożarnej z Bożewa.

Ostatnia część niedzielnych uroczystości odbyła się na miejscowym cmentarzu parafialnym. Zebrani uczestnicy, prowadzeni przez orkiestrę z Bożewa, przeszli z kościoła pod odbudowany pomnik na ligowskiej nekropolii. Po uroczystym Apelu Poległych i salwie honorowej parafialnej grupy rekonstruktorów z Mochowa, dokonano uroczystego odsłonięcia pomnika. Biało-czerwoną wstęgę przecięli miejscowy proboszcz i lokalni samorządowcy. Pomnik poświęcił ksiądz: Andrzej Zembrzusi z Ligowa, Grzegorz Mierzejewski z Mochowa i Stefan Cegłowski – dyrektor Muzeum Diecezjalnego w Płocku. Po okolicznościowych przemówieniach oraz złożeniu kwiatów i zapaleniu zniczy, orkiestra z Bożewa odegrała kilka pieśni patriotycznych.

Wzruszająca i obfitująca w podniosłe akcenty patriotyczne uroczystość w Ligowie, a także sama inicjatywa odbudowy, a w zasadzie – budowy od podstaw, pomnika nad powstańczą mogiłą, napawają radością serce regionalisty, który przez lata bezradnie patrzył na niszczenie i powolną zagładę pomnika upamiętniającego wydarzenie z kwietnia 1863 roku. Ale przecież takich miejsc na terenie ziemi sierpeckiej jest wiele. Może więc przy okazji roku pamięci o Powstaniu Styczniowym i jego bohaterach uda się i w innych zapomnianych miejscach w naszej okolicy przywrócić pamięć o bezimiennych często bohaterach, nad mogiłami których [...] *w szczerym polu biały krzyż, nie pamięta już kto pod nim śpi.*

Gloria victis! ■

Uroczystość odsłonięcia nowego pomnika na mogile powstańców styczniowych.

Ksiądz Grzegorz Mierzejewski (pierwszy z prawej) z Parafialną Grupą Rekonstrukcji Historycznej „Święty Marcin” na mogile powstańców styczniowych.

Poświęcenie pomnika przez ks. Andrzeja Zembrzusi.

Salwa honorowa grupy rekonstrukcyjnej z Mochowa.